

Άννα Ιορδανίδου¹

Πανεπιστήμιο Πατρών

Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας

Γιάννης Γαλανόπουλος²

Τατιάνα Γαλανοπούλου-Μιλιβόγεβιτς³

ΜΑΣ ΕΚΤΙΘΕΙ Ο ΑΠΕΛΘΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ: Η ΟΛΕΘΡΙΑ ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΙΑΣ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑΣ

Στην εργασία εξετάζεται η αποκλίνουσα χρήση λόγιων σχηματισμών που παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο μορφολογικής δυσκολίας, και συγκεκριμένα των αρχαιοελληνικής προέλευσης μετοχών, που άλλοτε εντάσσονται και άλλοτε δεν εντάσσονται στο σύστημα της κοινής νεοελληνικής, αλλά φαίνεται ότι χρησιμοποιούνται από τους ομιλητές ως φορείς γλωσσικού κύρους. Από την επεξεργασία και τη μελέτη γλωσσικού υλικού από τα σημαντικότερα σύγχρονα νεοελληνικά λεξικά και το Διαδίκτυο (Google) ως σώμα κειμένων επιχειρείται α) να εντοπιστούν τα είδη και το εύρος των μορφολογικών αποκλίσεων, β) να διερευνηθεί σε ποιον βαθμό για τους τύπους που δεν εντάσσονται στο σύστημα της κοινής νεοελληνικής υπάρχουν διαθέσιμοι εναλλακτικοί τύποι ή εναλλακτικές δομές, όπως π.χ. στην περίπτωση των αρχαιοελληνικών μετοχών παθητικού αορίστου είναι οι μετοχές παθητικού παρακειμένου και οι αναφορικές προτάσεις, και γ) να διατυπωθούν διδακτικές προτάσεις ανακαλυπτικής μάθησης.

Λέξεις-κλειδιά: Λόγιοι σχηματισμοί, Μορφολογική ποικιλία, Κοινή νεοελληνική

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα εργασία θα ασχοληθούμε με την αποκλίνουσα χρήση λόγιων σχηματισμών που παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο μορφολογικής δυσκολίας και οι οποίοι άλλοτε εντάσσονται και άλλοτε δεν εντάσσονται στο σύστημα της κοινής νεοελληνικής αλλά φαίνεται ότι σε κάθε περίπτωση χρησιμοποιούνται από τους ομιλητές γιατί εκλαμβάνονται ως φορείς γλωσσικού κύρους. Βασική κατηγορία λόγιων σχηματισμών που δεν εντάσσονται στο σύστημα της νέας

¹ A.lordanidou@upatras.gr

² jgalan@upatras.gr

³ tagalan@icloud.com

ελληνικής αποτελούν οι αρχαιοελληνικές μετοχές ενεστώτα σε *-ων, -ουσα, -ον* (π.χ. συμμετέχων), σε *-ών, -ούσα, -ούν* (π.χ. βεβαιών) και σε *-ών, -ώσα, -ών* (π.χ. κυβερνών) και αορίστου σε *-ών, -ούσα, -όν* (π.χ. εκλιπών) και σε *-ας, -ασα, -αν* ενεργητικής φωνής (π.χ. ο αφυπηρετήσας καθηγητής), καθώς και οι μετοχές αορίστου σε *-είς, -είσα, -έν* παθητικής φωνής (π.χ. οι συλληφθέντες απεργοί). Οι μετοχές σε *-ων* παρουσιάζουν κλίση παρόμοια με των επιθέτων σε *-ων, -ουσα, -ον* (π.χ. ενδιαφέρων, -ουσα, -ον) της σχολικής γραμματικής (βλ. Φιλιππάκη-Warburton κ.ά. 2009: 103) και σε μεγάλο βαθμό λειτουργούν ως επίθετα ή ουσιαστικά, ενώ οι μετοχές ενεργητικού και παθητικού αορίστου συνιστούν μεμονωμένα κλιτικά παραδείγματα. Άρα, μόνο η κλίση σε *-ων, -ουσα, -ον* αποτελεί αντικείμενο σχολικής διδασκαλίας. Μαζί με τα τριγενή και δικατάληκτα επίθετα σε *-ης/-ής, -ες/ές* (π.χ. αγωνιώδης, ακριβής) και τα επίθετα σε *-ύς, -εία, -ύ* (π.χ. ευθύς), που εμπεριέχονται στη σχολική γραμματική (βλ. Φιλιππάκη-Warburton κ.ά. 2009: 104), λόγω υψηλής μορφολογικής δυσκολίας, αποτελούν βασικές εστίες αποκλίσεων στη γλωσσική πρακτική, όπως δείχνουν οι σχετικές έρευνες και μελέτες (βλ. ενδεικτικά Μακρή-Τσιλιπάκου 2012· Ξυδόπουλος 2020· Φλιάτουρας & Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2019).

1.1. Μεθοδολογία

Για να ανιχνευτεί το εύρος των αποκλίσεων όσον αφορά τις μη ενταγμένες στο σύστημα της κοινής νεοελληνικής λόγιες μετοχές, σε πρώτο στάδιο έγινε καταγραφή των εμφανίσεων στα τρία βασικά νεοελληνικά λεξικά, στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (εφεξής ΛΚΝ), στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Μπαμπινιώτη, εφεξής ΛΝΕΓ) και στο Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας (Ακαδημίας, εφεξής ΧΛΝΓ) και σε δεύτερο στάδιο, με αξιοποίηση του Διαδικτύου ως σώματος κειμένων (Google as corpus), καταγράφηκαν οι πλέον διαδεδομένες αποκλίσεις στη χρήση μορφολογικών τύπων της συγκεκριμένης κατηγορίας. Η καταγραφή των μετοχών στην ηλεκτρονική έκδοση του ΛΚΝ και του ΧΛΝΓ έγινε μέσω της διαδικασίας της αναζήτησης, ενώ για το ΛΝΕΓ, που κυκλοφορεί μόνο σε έντυπη έκδοση, η καταγραφή υπήρξε ιδιαίτερα κοπιαστική και χρονοβόρα και προφανώς δεν μπορεί να θεωρηθεί πλήρης. Προβλήματα εντοπισμού και στα τρία λεξικά προέκυψαν και λόγω των χαρακτηρισμών «μτχ.», «επ.» και «ουσ.» που έπρεπε να ελεγχθούν στις υπό έρευνα μορφολογικές κατηγορίες μετοχών λόγιας προέλευσης.

Η κατάρτιση των καταλόγων από τα λεξικά επέτρεψε σε δεύτερη φάση τον εντοπισμό πιθανών περιπτώσεων απόκλισης, όπως της γενικής πληθυντικού των θηλυκών των μετοχών αορίστου σε *-είς, -είσα, -έν* της παθητικής φωνής: π.χ. των συλληφθέντων γυναικών. Ακολούθησε έρευνα στο Διαδίκτυο (Google).

1.2. Επιδιωκόμενα αποτελέσματα

Από την επεξεργασία και τη μελέτη του γλωσσικού υλικού επιχειρείται:

- α) να εντοπιστούν τα είδη και το εύρος των μορφολογικών αποκλίσεων,
- β) να διερευνηθεί σε ποιον βαθμό για τους τύπους που δεν εντάσσονται στο σύστημα της κοινής νεοελληνικής υπάρχουν διαθέσιμοι εναλλακτικοί τύποι ή εναλλακτικές δομές, όπως π.χ. οι αναφορικές προτάσεις,
- γ) να διατυπωθούν προτάσεις διδακτικής αντιμετώπισης των αποκλίσεων, στο πλαίσιο της ανακαλυπτικής μάθησης.

2. ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΣΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ

2.1. Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (ΛΚΝ)

Στο ΛΚΝ οι μετοχές αρχαιοελληνικής προέλευσης ενεστώτα σε -ων, -ουσα, -ον και -ών, -ούσα, -ούν / -ών, -ώσα, -ών και αορίστου σε -ών, -ούσα, -όν και -ας, -ασα, -αν ενεργητικής φωνής, καθώς και οι μετοχές αορίστου σε -είς, -είσα, -έν παθητικής φωνής, χαρακτηρίζονται «επίθετα» και παραπέμπονται στους κλιτικούς πίνακες Ε12 (κλιτικά υποδείγματα τρέχων, τρέχουσα, τρέχον – ανιών, ανιούσα, ανιόν – συμπαθών, συμπαθούσα, συμπαθούν – διασωθείς, διασωθείσα, διασωθέν – λήξας, λήξασα, λήξαν – δρων, δρώσα, δρων). Άλλοτε φέρουν την ένδειξη «λόγ.», π.χ. ακμάζων, και άλλοτε όχι, π.χ. αρχαίζων.

Τα ουσιαστικοποιημένα, π.χ. συνιστώσα, λημματογραφούνται ξεχωριστά. Συνολικά καταγράφονται περίπου 120 επιθετοποιημένες και ουσιαστικοποιημένες λόγιες μετοχές.

2.2. Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Μπαμπινιώτη, ΛΝΕΓ)

Συνολικά καταγράφονται περίπου 300 μετοχές αρχαιοελληνικής προέλευσης ενεστώτα σε -ων, -ουσα, -ον και -ών, -ούσα, -ούν / -ών, -ώσα, -ών και αορίστου σε -ών, -ούσα, -όν και -ας, -ασα, -αν ενεργητικής φωνής, καθώς και μετοχές αορίστου σε -είς, -είσα, -έν παθητικής φωνής. Άλλοτε χαρακτηρίζονται «μετοχές» στο εσωτερικό του λήμματος που αφορά το ρήμα από το οποίο προέρχονται, π.χ.

αιμάσσω ρ. [μτχ. αιμάσσων, -ουσα, -ον]

και άλλοτε δεν εντάσσονται στο ρήμα και συνιστούν ξεχωριστό λήμμα:

απαστρέπτων, -ουσα, -ον

2.3. Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας (Ακαδημίας, ΧΛΝΓ)

Συνολικά καταγράφονται περίπου 450 μετοχές αρχαιοελληνικής προέλευσης ενεστώτα σε -ων, -ουσα, -ον και -ών, -ούσα, -ούν / -ών, -ώσα, -ών

και αορίστου σε -ών, -ούσα, -όν και -ας, -ασα, -αν ενεργητικής φωνής, καθώς και μετοχές αορίστου σε -είς, -είσα, -έν παθητικής φωνής. Συνήθως χαρακτηρίζονται «μετοχές» στο εσωτερικό του λήμματος που αφορά το ρήμα από το οποίο προέρχονται, π.χ.

αριστερίζω ρ. αμεتب. {μτχ. ενεστ. αριστερίζων}

και άλλοτε δεν εντάσσονται στο ρήμα και συνιστούν ξεχωριστό λήμμα που χαρακτηρίζεται επίθετο:

αναβράζων, ουσα, ον

3. ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟ GOOGLE ΩΣ ΣΩΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Οι βασικές κατηγορίες αποκλίσεων που προέκυψαν από την έρευνα στο Google (tools => verbatim) είναι:

α) Οι αρχαιοελληνικής προέλευσης μετοχές ενεστώτα σε -ων, -ουσα, -ον στο αρσενικό γένος παρουσιάζουν τάσεις για μορφολογική εξομάλυνση κατά το πρότυπο των ουσιαστικών σε -ων (γέρων – γέροντας), π.χ.

ο διδάσκοντας [74 εμφανίσεις – έναντι 58 ο διδάσκων, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

ο διευθύνοντας σύμβουλος [156 εμφανίσεις – έναντι 151 διευθύνων σύμβουλος, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

ο μέλλοντας σύζυγος [111 εμφανίσεις – έναντι 107 μέλλων σύζυγος, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

β) Στις αρχαιοελληνικής προέλευσης μετοχές ενεστώτα σε -ων, -ουσα, -ον και αορίστου σε -ών, -ούσα, -όν παρουσιάζονται τάσεις για επικράτηση άκλιτου τύπου, π.χ.

τον απελθών [35 εμφανίσεις – έναντι 156 τον απελθόντα, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

τον διευθύνων σύμβουλο [160 εμφανίσεις – έναντι 207 διευθύνοντα σύμβουλο, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

τον εκλιπών [150 εμφανίσεις – έναντι 225 τον εκλιπόντα, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

η επιβλέπων καθηγήτρια [57 εμφανίσεις – έναντι 58 η επιβλέπουσα καθηγήτρια, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

τον θανών [37 εμφανίσεις – έναντι 168 τον θανόντα, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

γ) Στις αρχαιοελληνικής προέλευσης μετοχές ενεστώτα σε -ών, -ώσα, -ών παρουσιάζεται σε ορισμένες περιπτώσεις τάση για επικράτηση θηλυκού τύπου σε -ούσα, π.χ.

η επιζούσα [72 εμφανίσεις – έναντι 130 η επιζώσα, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

η κυβερνούσα [116 εμφανίσεις – έναντι 143 η κυβερνώσα, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

ενώ στην περίπτωση της μετοχής οι φοιτώντες παρατηρείται ευρεία χρήση του τύπου φοιτούντες: 120 εμφανίσεις – έναντι 101 οι φοιτώντες (με αφαίρεση των χωρίων σε καθαρεύουσα, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023).

δ) Στις αρχαιοελληνικής προέλευσης μετοχές παθητικού αορίστου σε -είς, -είσα, -έν παρουσιάζεται αδυναμία προσαρμογής του γένους στον πληθυντικό του θηλυκού. Δεδομένου ότι η πλέον διαδεδομένη ισοδύναμη απόδοσή τους είναι οι μετοχές παθητικού παρακειμένου και οι αναφορικές προτάσεις, παρουσιάζει ενδιαφέρον η ανίχνευση αυτής της ισοδυναμίας στη γλωσσική πρακτική του Διαδικτύου (βλ. και Ιορδανίδου 2020), π.χ.

ανατεθέντων εργασιών 80 – ανατεθεισών εργασιών 71 [ανατεθειμένων εργασιών 105, εργασίες που ανατέθηκαν 124, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

απορριφθέντων αιτήσεων 121 – απορριφθεισών αιτήσεων 88 [αιτήσεις που απορρίφθηκαν 115 – τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

διανυθέντων αποστάσεων 29 – διανυθεισών αποστάσεων 13 – [αποστάσεις που διανύθηκαν 92, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

επιβληθέντων ποινών 42 – επιβληθεισών ποινών 115 [επιβεβλημένων ποινών 8, ποινές που επιβλήθηκαν 145, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

κατασχεθέντων περιουσιών 42 – κατασχεθεισών περιουσιών 24 [περιουσίες που κατασχέθηκαν 49, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

παρασχεθέντων υπηρεσιών 99 – παρασχεθεισών υπηρεσιών 95 [υπηρεσίες που παρασχέθηκαν 53, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

προϋπολογισθέντων δαπανών 121 – προϋπολογισθεισών δαπανών 96 [προϋπολογισμένων δαπανών 101, δαπάνες που προϋπολογίστηκαν 16, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

συλληφθέντων γυναικών 50 – συλληφθεισών γυναικών 16 [γυναίκες που συνελήφθησαν 139, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

υποβληθέντων αιτήσεων 137 – υποβληθεισών αιτήσεων 127 [υποβεβλημένων αιτήσεων 76, αιτήσεις που υποβλήθηκαν 127, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας συγκλίνουν με εκείνα της Ιορδανίδου (2020): δεδομένου ότι η σχολική γραμματική, ως βασικός φορέας τυποποίησης της νέας ελληνικής, δεν περιλαμβάνει τις μετοχές αρχαιοελληνικής προέλευσης ενεστώτα σε *-ων, -ουσα, -ον* και *-ών, -ούσα, -ούν / -ών, -ώσα, -ών* και αορίστου σε *-ών, -ούσα, -όν* και *-ας, -ασα, -αν* της ενεργητικής φωνής, καθώς και τις μετοχές αορίστου σε *-είς, -είσα, -έν* της παθητικής φωνής, θα περίμενε κανείς τα σύγχρονα λεξικά να καταγράφουν μόνο τη χρήση τους ως επιθέτων ή ουσιαστικών. Αυτό συμβαίνει συστηματικά στο ΛΚΝ και λιγότερο συστηματικά στο ΧΛΝΓ, ενώ στο ΛΝΕΓ κυριαρχεί ο χαρακτηρισμός τους ως μετοχών. Το υψηλό κύρος που φαίνεται να τις περιβάλλει λόγω της λεξικογραφικής νομιμοποίησης και της ευρείας χρήσης σε δημοσιογραφικά, διοικητικά και νομικά κείμενα οδηγεί σε γλωσσική πρακτική με σημαντικό βαθμό μορφολογικών αποκλίσεων. Στην εποχή της ηλεκτρονικής λεξικογραφίας αναμένεται από τα λεξικά να παρέχουν στον χρήστη πληροφορίες για τις αποκλίσεις αυτές, καθώς και πληροφορίες πλήρους κλίσης, αναλυτικά ερμηνεύματα συνοδευόμενα από αυθεντικά παραδείγματα, αναλυτική παράθεση λεξικών συνάψεων, με παράλληλη απλοποίηση της μεταγλώσσας, συνδέσεις με ηλεκτρονικά σώματα κειμένων και πολυμεσικό υλικό και χώρο συζητήσεων (φόρουμ) με απορίες χρηστών.

Εν αναμονή της άνθησης της ηλεκτρονικής λεξικογραφίας και στη χώρα μας και επειδή και οι τρεις εισηγητές της παρούσας ανακοίνωσης είμαστε εκπαιδευτικοί, θεωρούμε σημαντικό να προτείνουμε, σε επίπεδο σχολικής εκπαίδευσης για τις δύο τελευταίες τάξεις του δημοτικού και για τη δευτεροβάθμια, παραδείγματα δραστηριοτήτων ανακαλυπτικής μάθησης (βλ. Ιορδανίδου & Μιχάλης 2021):

Επίθετα και επιθετοποιημένες μετοχές σε -ων, -ουσα, -ον: τον διευθύνων σύμβουλο [160 εμφανίσεις – έναντι 207 διευθύνοντα σύμβουλο, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

- *Δυνατότητα ανακαλυπτικής γραμματικής μάθησης:* οι μαθητές/-τριες βρίσκουν με αναζήτηση στο *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* τον κατάλογο με τα επίθετα της κατηγορίας αυτής και αναζητούν παραδείγματα στο Διαδίκτυο με αποκλίνουσα χρήση. Παρατηρούν τα είδη των κειμένων και το ύφος (επίσημο/ανεπίσημο). Ελέγχουν αν υπάρχουν και άλλες φράσεις με το ουσιαστικό *σύμβουλος* όπου να φαίνεται ότι το *διευθύνων* έχει παρόμοια λειτουργία επιθέτου, όπως π.χ. *τεχνικός σύμβουλος*.

η επιζούσα [72 εμφανίσεις – έναντι 130 η επιζώσα, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

● *Δυνατότητα ανακαλυπτικής γραμματικής μάθησης:* οι μαθητές/-τριες βρίσκουν με αναζήτηση στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής τα ρήματα που περιέχουν το ζω και αναζητούν παραδείγματα στο Διαδίκτυο. Μέσω της αναζήτησης οδηγούνται να προβληματιστούν πώς έχει προκύψει ο αποκλίνων σχηματισμός *επιζούσα*. Διατυπώνουν απόψεις για τους λόγους που οδηγούν στην απόκλιση, π.χ. ότι είναι συνηθισμένοι οι σχηματισμοί θηλυκού σε -ούσα, π.χ. *παρελθούσα, τυχούσα*. Ελέγχουν αν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά αναφορικές προτάσεις, όπου δεν παρατηρούνται αποκλίσεις, π.χ. *αυτή που επέζησε*. Λεξικογραφική πληροφορία, όπως αυτή που παρατίθεται παρακάτω από το ΛΚΝ, μπορεί να αξιοποιηθεί για να συνδεθεί ο τύπος *επιζώσα* με το ρήμα ζω και τις σχετικές στερεότυπες φράσεις:

ζων ζώσα ζων [ζόν] Ε12στ : (λόγ.) που ζει, που υπάρχει: *Ζώσα ύλη / πραγματικότητα. Ζώσα ψυχή* και μτφ. άνθρωπος, για να δηλώσουμε την πλήρη έλλειψη, την απουσία του: *Με τέτοιο κρύο δεν κυκλοφορεί έξω ψυχή ζώσα, κανένας*. (λόγ. έκφρ.) *διά ζώσης*, για επαφή που γίνεται με ζωντανή παρουσία· ΣΥΝ ΦΡ από κοντά: *Δε θέλει να μιλήσουμε στο τηλέφωνο, θέλει να τα πούμε διά ζώσης*.

συλληφθέντων γυναικών 50 – συλληφθεισών γυναικών 16 [γυναίκες που συνελήφθησαν 139, τελευταία πρόσβαση 25/5/2023]

● *Δυνατότητα ανακαλυπτικής γραμματικής μάθησης:* οι μαθητές/-τριες βρίσκουν με αναζήτηση στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής κατάλογο με ρήματα σύνθετα με το λαμβάνω που σχηματίζουν λόγιες μετοχές παθητικού αορίστου σε -είς, -είσα, -έν με λειτουργία επιθέτου, π.χ. *αναληφθέντων καθηκόντων*, και αναζητούν παραδείγματα στο Διαδίκτυο. Διατυπώνουν απόψεις για τους λόγους που οδηγούν στην απόκλιση και προτείνουν εναλλακτικές δομές με αναφορικές προτάσεις, όπως *γυναίκες που συνελήφθησαν, καθήκοντα που αναλήφθηκαν*. Παρατηρούν ότι για το ρήμα *συλλαμβάνω* δεν υπάρχει μετοχή παθητικού παρακειμένου στην κοινή νεοελληνική, αλλά για το *αναλαμβάνω* υπάρχει: *ανειλημμένων καθηκόντων*.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ιορδανίδου & Μιχάλης 2021: Ά. Ιορδανίδου, Α. Μιχάλης, Η «επιβλέπων καθηγήτρια»: πρόταση ερευνητικής και διδακτικής προσέγγισης των γλωσσικών αποκλίσεων. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα*, 41, 55–64 [Online], [https://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_41_55_64.pdf].
- Ιορδανίδου 2020: Ά. Ιορδανίδου, Τα σταλθέντα ή τα σταλμένα μηνύματα; – απολιθώματα των αρχαίων μετοχών στα σύγχρονα λεξικά και στα σώματα κειμένων. In Z. Gavriilidou, M. Mitsiaki & A. Fliatouras (eds.), *Proceedings of XIX EURALEX Congress: Lexicography for Inclusion*, vol. I (pp. 151–156). Democritus University of Thrace [Online], [<https://euralex2020.gr/proceedings/>].
- Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής 1998: *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. Θεσσαλονίκη: Α.Π.Θ., Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη) [Online], [http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html].
- Μακρή-Τσιλιπάκου 2012: Μ. Μακρή-Τσιλιπάκου, Λόγια βάσανα. Στο Δ. Κουτσογιάννης, Α. Νάκας, Κ. Ντίνας, Γ. Παπαναστασίου & Σ. Χατζησαββίδης (επιμ.), *Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου «35 Χρόνια από τη Γλωσσοεκπαιδευτική Μεταρρύθμιση»*, 1–26 [Online], [https://www.researchgate.net/publication/320716882_Logia_basana_Learned_language_troubles].
- Μπαμπινιώτης 2019: Γ. Μπαμπινιώτης, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας* (Ε' έκδ.). Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Ξυδόπουλος 2020: Γ. Ξυδόπουλος, Μια διεισδυτική ματιά στα γλωσσικά «λάθη». Στο Ν. Τσιτσανούδη-Μαλλίδη (επιμ.), *Το λάθος και η δυναμική του στη γλώσσα και στην επικοινωνία* (σσ. 199–238). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Φιλιππάκη-Warburton, Γεωργιαφέντης, Κοτζόγλου & Λουκά 2009: Ει. Φιλιππάκη-Warburton, Μ. Γεωργιαφέντης, Γ. Κοτζόγλου, Μ. Λουκά, *Γραμματική Ε' & Στ' Δημοτικού*. Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανάδοχος Συγγραφής: Εκδόσεις Πατάκη [Online], [http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2009/Grammatiki_E-ST-Dimotikou_html-apli/].
- Φλιάτουρας & Αναστασιάδη-Συμεωνίδη 2019: Ά. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Α. Φλιάτουρας (επιμ.), *Το λόγιο επίπεδο στη σύγχρονη νέα ελληνική: Θεωρία, ιστορία, εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας* 2014 (Β' έκδ.) 2023 (Σύντ. & Επιμ. Χρ. Χαραλαμπίδης). Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών & Εθνικό Τυπογραφείο [Online], [<https://christikolexiko.academyofathens.gr/index.php>].

**Anna Iordanidou
University of Patras
Department of Education and Social Work**

Yannis Galanopoulos

Tatiana Galanopoulou-Milivojevic

**ΜΑΣ ΕΚΤΙΘΕΙ Ο ΑΠΕΛΘΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ:
THE DISASTROUS CHARM OF LEARNED MORPHOLOGY**

Summary

In this paper the deviant use of learned forms (derived from *katharevousa*, in the diglossic past of Greece) which present a high level of morphological difficulty is examined. A basic category of learned forms that are not included in the system of Modern Greek are the ancient present participles in *-ων, -ουσα, -ον* (e.g. *συμμετέχων*), in *-ών, -ούσα, -ούν* (e.g. *βεβαιών*) and in *-ών, -ώσα, -ών* (e.g. *κυβερνών*) and active voice past participles in *-ών, -ούσα, -όν* (e.g. *εκλιπών*) and in *-ας, -ασα, -αν* (e.g. *ο αφυπηρετήσας καθηγητής*), as well as passive voice past participles in *-είς, -είσα, -έν* (e.g. *οι συλληφθέντες απεργοί*). The participles in *-ων* display conjugation similar to adjectives in *-ων, -ουσα, -ον* (e.g., *ενδιαφέρων, -ουσα, -ον*) of the school grammar book and largely act as adjectives or nouns, while the active and passive voice past participles are isolated examples. From the processing and study of linguistic material from the major Modern Greek dictionaries and the Web (Google) as Corpus, it is attempted: a) to detect the morphological deviances in language practice, b) to analyze to which degree the forms that are not included in the system of Modern Greek language have available alternative forms, such as the relative clauses, and c) to propose teaching approaches.

Keywords: Learned forms, Morphological Variation, Standard Modern Greek